

لەنجە عەلى:

ھونەر زۆر تەنیاى کردووم ئەمەش بارى سەختەر کردووم

لەنجە عەلى يەككە لەو ھونەرمەندانى كە ستايلىكى تايبەتى خۆى ھەيە و زياتر گۆرانىيە فۆلكلورىيەكانى ھونەرمەندان دەليتتەو، بەتايبەتى گۆرانىيەكانى محەمدى ماملج و عەلى مەردان، لە ديمانهيەكيشيدا لەگەل گولان باسى لە چۆنيەتى ھەلبژاردنى ئەو ستايلى کرد و لە ديمانهيەكدا ئەو کارانەشى خستەر و بەم دوایيە ئەنجامى داو. ئەمەش دەقەكەيەتى:

شپۆزى نوئ و بە دەم وچاو و دەنگ و ھەستى نوئ کاريان لەسەر بکەين، پەيامى من پاراستيانە و ئەگەر زۆر باشيش ئەنجاميان نەدەين لانسى كەم مافى ئەو گۆرانىيە نەخۆين و بە نەوى ئىستا و نەوى داھاتووشى بگەيەنين بۆ ئەوى بە زىندوويى بيمىنەو.

* لە ھەلبژاردنيان كج ھاوکاريت دەكات؟

- ھەميشە يەكەم كەس خۆم كە بريار دەدەم لەسەر ئەو گۆرانىيەى دەليتم و دووبارەى دەكەمەو كە بزائم لەگەل من زياتر دەگونجى و دلنيا بە ئەوى دەتوانم بە باشى بيليم و تيبدا سەرکەوتو دەيم و ھەندىك جار كەسانى تريس ھاوکاريم دەكەن بۆ نموونە و لە بوونى گۆرانىيەك ئاگادارم دەكەنەو كە نزيك ييت لە دەنگ و ستايلى من و ميلۆدى باشى بۆ نەكرائيت دواى گونگرتن بريارى لەسەر دەدەين، بەلام بريارى كۆتايى بۆ خۆمە.

* ئەمى لە گۆرانىيە نوپەكان كج ھاوکاريت دەكات؟

- ئەوى راستى ييت من ئىستا دەستەكردووە بە دانانى ناواز بۆ خۆم، پيشتر گروپى (لور) و كەسانى تريس تا راددەيك يارمەتيسان داوم، بەلام ھەول دەدەم لە داھاتوودا زياتر پشت بە ناوازانى خۆم بيمەستم.

* پيۆفەنديەكى بەھيژ لەئێوان لەنجە و ھونەرمەندانى نەمر (محەمدى ماملج و عەلى مەردان) ھەيە، چ شتێك لەم دوو ھونەرمەندە زياتر سەرنجى راکيشاى و خۆت لە كاميان نزيكتر دەپيەنەو؟

- شتيكى حاشاھەلنەگر ھەيە كە نكۆلى لينكارى، ئەويش ئەويە كە ئەم دوو ھونەرمەندە بە دوو پايسە و كۆلەگەى ھەرە گرنكى ھونەرى كوردى دادەنرين، لە بارى مقاماتەو بە من تەحەدداو دەليتم كە ئەوى ھونەرمەند عەلى مەردان كروويەتى، ھيچ ھونەرمەندىكى رۆژھەلاتى ناوەرست لە نەتەوەكانى تريس نەتوانيوە بيكەن. مامۇستا محەمدى ماملج بە شپۆيەكى جياوازتر كۆلەگەى ميلۆدى كوردىيە و ئەوئەندە كارى لە ميلۆدى كوردى كروو، كە زۆر كەم ميلۆدى فۆلكلور و كلاسيك ھەيە كە شوين پەنجەى ماملجى پيۆە ديار نەييت، لە ھەموو ئەمانەش گرنگتر، ماملج تا بلنى مرۆفەيكى نەتەوەپەرور و نيشتمانپەرور و خاكپەرور و خاوەن ھەستىكى بچ و پئەنى نەتەوایەتى بو، رەنگە ئەم لايەنەى ماملجى زياتر كاربگەرى لەسەر من جپيشتيت ھەميشە ئەستۆيەكى ديار و دروشاويە لە كارەكانى مندا و بەردوام

* ستايلى تۆ تايبەتە، چۆن بو ئەو ستايلىت ھەلبژارد؟ نيا ھەلبژاردنى ھەزى خۆت بو بۆ ئەم ستايلى، ياخود گونجاني دەنگت بۆ؟

- ھەر ھونەرمەندىك ھەز دەكات بە ستايلىك دەركەوت كە بزائيت نزيكە لە دەنگ و ئەداى خۆى و ھەز بەو ستايلى بكات، سەرھەتە كە دەستەم پيكر دەستم کرد ئەم ستايلى لە من نزيكە ئەويش زياتر ستايلى گۆرانىيە فۆلكلورىيەكانە.

* ئەم ستايلى زياتر پيۆيستى بە بوونى گروپ ھەيە، ئەمە بۆ تۆ زەھمەت نەبوو؟

- بە دلنيايەوە كارى ھونەرى ھەموو قورسە گۆرانى وتن بەو ستايلى بۆ من ئىستاش ھەر زەھمەتە، چونكە پيۆيستى بە ناميرى رۆژھەلاتى و ژەنيارى باش ھەيە و تا راددەيكى زۆريش تايبەتن، ژيانى من لە ئەورپا كارەكانى قورستر كروو، بەلام ئەو ھەز و ھەستى منە بۆ گۆرانى و ھونەرى كوردى بۆيە ھەولمداو بەسەر ئەم سەختيانەدا زال یم.

* ئىستا تۆ بە ستايلى تايبەتى خۆت ناسراوى، نيا پيشتر جگە لەو ستايلى گۆرانيت وتووە؟ ئەگەر گۆرانىيەك بۆ ريككەوت و بەو ستايلى نەبو، دەليتى؟

- نەخيز، تا ئىستا بە ھيچ شپۆزىكى ديكە گۆرانىم نەوتووە و بەنياز نيم لە داھاتووشدا شپۆز و ستايلى خۆم بگۆرم، چونكە ھونەرى گۆرانىيە وتن شتيكى تايبەتە و ستايلى گۆرين كارىكى ئاسان نيە و ھەز دەكەم ئەو شپۆ بۆ ھەموو لايەك روون بگەمەو كە ھونەرمەند ناتوانيت ئەمەرو لە پۆپ كار بكات و سبەى كارىكى فۆلكلورى ئەنجام بەت و پيچەوانەكەشى ھەر راستە.

* نوپكردنەو و دووبارە وتنەوى گۆرانىيە ھونەرمەندە نەمرەكان بە چ پيۆرەك ھەلبژيى؟

- سەرھەتە پشت بە ھەستى خۆم دەبەستم، ھەر گۆرانىيەك ھەلبژيىم پيۆيستە لەگەل ھەست و نەست و ئەزمونى خۆمدا رەنگ بەداتەو بە نموونە گۆرانىيە (ھەوارى خالى) ئەزمون و بېرەويەيكى زۆرم ھەيە لەگەلى، ھەر ھەندىك گۆرانى ھەيە پيۆيستە بيانپارزين و پاراستيش ھەر ئەو نيە لە شپۆنيك ھەليگرين بۆ ئەوى نەفەوتج پيۆيستە بە

مامۇستا محەمدى ماملج بە شپۆيەكى جياوازتر كۆلەگەى ميلۆدى كوردىيە و ئەوئەندە كارى لە ميلۆدى كوردى كروو، كلاسيك ھەيە كە شوين پەنجەى ماملجى پيۆە ديار نەييت

ھيچ لە گۆرانىيەكانم نيە كە رەنگدانەووى ژيانى خۆم نەييت، ھەموو گۆرانىيەكى من مەبەستىكى تايبەتى لە پشەو ھەيە، ھەست و نەست و بېرەووى جوان و ناخۆشى تيبدايە

شتى نوپى لى قىر دەپ، بۇيە من تا راددەيەك زياتر لە هونەرى ماملپوھ نزيكترم.

*** زۆر لە هونەرمەندان باس لەو دەگەن كە پەكك لە كارە هونەريەكانيان يان چەند كارپكيان گوزارشت لە ژيانى تايبەتى خۆيان دەكات، هيج لە گوزارنپهكانت باس لە ژيانى تايبەتى تۆ دەگەن يان رەنگدانەوى ژيانى تۆ يىت؟**

- هيج لە گوزارنپهكانم نپه كە رەنگدانەوى ژيانى خۆم نەيت، هەموو گوزارنپهكى من مەبەستىكى تايبەتى لە پشەتوھ هەيە، هەست و نەست و بېرەوى جوان و ناخۆشى تىدايە، بۇيە دلپم هەموو گوزارنپهكانم سەد دەر سەد گوزارشت لە هەست و نەستى من دەگەن.

*** بەلام كامەيان زياتر تەواو رەنگدانەوى ژيانى تۆ بوو و ويستووتە چ پەيامك لە رىنگى ئەم گوزارنپهوه بگەينى؟**

- هەوارى خالى، بەلام زۆر سەختە بۆ من ئىستا پىتان بلپم پەيامى من چى بوو لە پەناي ئەو گوزارنپه، خودى تىكستى گوزارنپهكە كە ماموستا هپمن موكرىانى دايرپشوو، ماناي زۆرى هەيە و دەكرى بەشپكى ژيانى من هەميشە (هەوارى خالى) بوويت.

*** ژيانى هەندەران و هاوسەرپتى و كارى هونەرى ئەمانە**

هەموويان بە پەكەوه بارى ژيانيان سەخت نەكردوى؟

- يىنگومان زۆر زۆر سەختە بۆ كەسيك كە سەرقالى هونەر نەيت، رەنگە ژيانى زۆر باشتەر لە من بگوزەرپت، جگە لەو كە هونەر دنپايەك جوانى بە من بەخشيوه و هەر هيج نەيت توتانپومه لە رىنگەى دەنگمەوه گوزارشت لە هەست و ناخى خۆم و تا راددەيەك نەتەودەكەشم بگەم، بەلام سەرەرپاي ئەمانە هونەر زۆر تەنپاي كەردووم ئەم تەنپايەش بۆخۆى سەختپهكە.

*** لەبەر بارودۆخى تايبەتى ئىستاي**

كوردستان زۆريەى هونەرمەندان كارەكانى

خۆيان راگرتووه، يان تەنپا سروي و گوزانى

نپشتمانپيان بلازكردووه، بۆچى تۆ لەو

كاتەدا خەرىكى بلازكردەوى بەرهمى

نوپى؟

- ئەو كارە بە رىكەوت نەبووه، بەلكو بە مەبەستەوه ئەو كارەم كەردووه، دواچار كە گەرآمەوه كۆنسىرتىكم ئەنجامدا كە داهاكەى بۆ ئاوارەكانى شىنگال بوو، كە توتانپم برە پارپهكى باش كۆيكەمەوه. زۆريەى هونەرمەندان خەرىكى سرويوتن بوون، هەستەم كەد بەهۆى ئەو بارودۆخە تايبەتەى كوردستانەوه هونەرى كوردى بەرەو كزى دەروات و دوژمانى كوردپش بە هپرشەكانيان مەبەستپانە كەلتورى ئىمە لاواز بگەن و خۆشپهكانمان لى تال بگەن، منپش بەو بەرهمانەى پىشكەشم كەردوون مەبەستەم ئەوه بووه رىنگە نەدپن ئەم پەردە رەشە دامانپۆشى و بۆيان بسەلمپنپن كە ئىمە هەين، ئەگەر رۆژانە سەدان شەهپدپش بكەينە قورپانى ئەم خاكە كۆل نادپن، ئەوان چپدەكەن، با بپكەن، ئىمەش خەرىكى هونەر و كەلتورى خۆمان دەپن كە ناسنامەى ئىمەيه.

خەونە سەیرەكەى بریتنى چیه؟

لە سەرتاسەرى دنیا بە سەدان ھەزار كەس خەون بە پەلە و پاىە و كارى خانمە گۆرانىيېژى ناسراوى ئەمىرىكى بریتنى سېرژىيەو دەيىن، بەلام پېدەچىت ئەو خۆى بەم كارى رازى نەيىت و لەم روهو بەریتنى ئەو كارى كە خەونى پېو دەيىنەت ئاشكرا كرد و بۆ ھەموو لایەك سەپىرە و باوەر ناكەن كە ھونەر مەندىك لە ناستى بریتنى يىت و بە كارى خۆى رازى نەيىت كارىكى دىكە ھەلئىزىت كە پىوستى پىى نىيە.

بریتنى رايگەياند كە خەون بەووە دەيىنەت رۆژىك لە رۆژان بتوانىت مندالەكانى براد بىت و ئەنجلىنا جولى بەخىو بكات بریتنى لەم بارىيەو لە لىدانىكى بۆ مالىپەرى (E! Online) دووپاتى كردهو كە ھەست دەكات ھەموو كاتەكانى لە گەل خانەوادەى براد و ئەنجلىنا بەسەر بەریت تەنەت ئەگەر پىوستى يىت لە مالىان بژىت و مندالەكانىان پەرورەدە بكات و لەم بارىيەو وتى: جارنىكان خانەوادەى براد م بىنيو و ھىواخوازم جارنىكى دىكە بىيانىنم و ھەز دەكەم مندالەكانىان پەرورەدە بكەم. ئىستا براد و ئەنجلىنا خاوەن شەش مندالەن. لە بارى سەختى پەرورەدە كەردنى شەش مندالە بریتنى وتى: رەنگە ئەمە بۆ ھەندىك كەس وايىت، بەلام من چىز لەم كارەم وەرەدە گەرم و ھىواى بۆ دەخوازم.

فیدیا ترسى لە سەرکەوتنى فيلمەكەى ھەيە

ئەگەر بە روالەتەو سەپىرى ژيانى كەسايەتییە ناودارەكان بکەن، رەنگە زۆر سەرنجراکىش يىت و واى لىك بەدینەو كە ئەوان چىز لە ژيان وەرەدە گەرن بە شىويەكى جىواز و رەنگە زۆر جار ئىرەيشىيان پى بەيەن، بەلام لە ناوەرۆكدا وا نىيە و دوور نىيە ژيانى كەسانى ناساى زۆر لە ژيانى ئەكتەرە ناودارەكان خۆشتر يىت. زۆر لە ناوداران بەتايبەتتى ئەكتەرەكان باچىكى زۆر قورسى ناوبانگ دەدەن و لە زۆر بىبەش دەكرىن و بەردەوام ماندوو و شەكەتن و بە دەست گەرتى تەندروستى و دەروونى و دلەرۆكۆو دەنالین، فیدیا بالانى ئەستىرەى سىنەماى ھىندستان بەم داويە بەردەوام سەردانى كلينىكى پزىشكىكى دەروونى كەردووە بۆ ئەووى يارمەتى دەروونى بەدات لە پروياگەندەكەردن بۆ فيلمە نوێيەكەى كە بە برىار واىە بەم نزيكانە نامىش بكرىت.

لەم بارىيەو فیدیا لە ميانەى بەرنامەى نالتوك شوۆ وتى: (ھامارى ادھورى كاھانى) نوێترىن فيلمى منە و پىشپىنى سەرکەوتنىشى لىدەكەم، بەلام ھەست بە ترسىكى زۆر دەكەم، بۆيە بۆ يەكەم جار سەردانى پزىشكىكى دەروونىم كرد، تاكو يارمەتيم بەدات بۆ رزگارپوون لەو ترسەى كە تووشى ھاتووم. لەم فيلمە نوێيەدا فیدیا رۆلى كە گولفرۆشك دەيىنەت كە لە ھۆتلىك كار دەكات، ھەرۆھا ئەكتەرى ناسراوى ھىندى عمران ھاشم رۆلى پالەوان دەيىنەت شان بە شانى فیدیا.

لە لوپنان زۆرىيە شەستىرەكانى بوارى گۆرانى و موزىك و مۆدېلەكان كە لە سەر ئاستى غەربىي و جىيھانى ناوبانگىكى زۆريان پەيدا كىردووه، ھەول دەدەن روو لە بوارى نواندن بىكەن، ياخود بەرھەمھەنەر و دەرھەنەرەكان ھەول دەدەن سوود لە توانا و ئاستى جەماوهرىيان وەرېگىر و لە كارەكانىياندا بەشدارى بىكەن، رۆلى نواندىيان پىشكەش دەكەن. ھەندىك لە شەستىرەكان سەرگەوتنى گەورە بە دەست دەھىنن و سنوورى لوپنان دەبەزىنن و ھەندىكى دىكەشيان دواى چەند كارىك واز دەھىنن و لە نواندن دووردەكەونەوہ.

نانسى غەجرەم كە لە بوارى گۆرانى و موزىك سەرگەوتنى بىج وىنەى بەدەستھەناوہ و خاوەن جەماوهرىكى زۆرە، پىدەچىت سەرگەوتنى ھەيفا وھەبى و مېرىام فارس و چەندانى دىكە كارىگەرىي لىي كىردى، بۆيە ئىستا بىر لە نواندن دەكاتەوہ و لەم بارەيەوہ رايگەياندووه كە لە سەرەتاي سالى داھاتووه روو لە بوارى نواندن دەكات، بۆ ئەم مەبەستەش پىوھندى بە چەند سىنارىستىكەوہ كىردووه بۆ ئەوہى

كەسايەتتەيەكى مېسرى
ئەو كۆمپانىيە
تىمى زنجىرەكە
داھاتو و
بۆ كىپرەكى
لە گەل
دراماكان

بىيىت و ھەركاتىك سىنارىيۆيەكى ھەلپژارد لە گەل
دادەنىشت كە كارەكەيان پىشكەش كىردبوو بۆ ئەوہى
لە رەمەزانى
ئامادە بىت
كىردن
زنجىرە
دىكە.

نانسى بە دواى
درامادا وىلە

سهلیم موده ریسسی به (هه زار میرد) توندوتیژی دژ به ئافره تان ده خاته پروو

زۆر فیلمی دریژ و کورت و زنجیره دراما ده باره ی توندوتیژی خیزانی به ره مهینراون، ههروهها فیستیفالی تایبه تیش بۆ ئەم مهبه سته ساز کراون به نامانجی رینگه گرتن له و دیارده نه گریسه و خهلاتی جیهانیشیان به دهسته ئیناوه.

سهلیم موده ریسسی که ده رهینه ریکی رۆژه لاتی دانیشتوی ولاتی که نه دایه ئیستا خه ریکی فیلمیکی نوییه به ناوی (هه زار میرد) که ئەم کیشهی کوشتنی ئافره تان به شیوازیکی جیاواز ده خاته پروو.

سهلیم له دایکبوی شاری پیرانشاری کوردستانی رۆژه لاته. له سالی ۲۰۰۶ هه له که نه دا دهژی و له سالی ۲۰۱۱ کۆلیژی NEW WAVE PRODUCTION شاری تۆرتۆ ته و او کردوه.

له و کاته وه ده ستیکردوه به ده رهینانی کورته فیلم و نووسینی چهند سیناریۆ بۆ فیلمی دریژ. ده باره ی فیلمی هه زار میرد ده لی: فیلمی سینه مایی هه زار میرد گێرانه وه ی یه کیک له کیشه سه ره کییه کانی کوردستان و رۆژه لاتی ناوه راسته که توندوتیژییه دژی ئافره ت و کوشتنی مرۆقه له سه ره شه ره ف. وییموایه ته نیا ئافره ت قوربانی ئەم کیشه یه نییه به لکو ره گه زی نیریش به شیوازی جۆراچۆر قوربانیی ئەم کیشه یه یه.

سه باره ت به جیاوازی ئەم فیلمه له گه ل فیلمه کانی تر که له م رووه وه به ره مهینراون سه لیم ده لی:

ئهو کیشه له سه ره تای میژووه وه هه بووه و ئیستاش به رده وامه. بۆ ناماده کردنی ئەو که شه وه وا میژووییه پێویست بوو سوود له هه موو تایبه تمه ندییه کان سه رده مه پێشوو وه ریگرین و جلویه رگ یه کیکه له سه ره کیتیرین ئەو شتانه ی که پێویست بوو پشتگویی نه خه یین و گرنگییه کی زۆری پێی به دین راسته جلویه رگی کوردی تایبه تمه ندییتی خۆی هه یه که کورد پێی ناسراوه، به لام له هه مان کاتدا به درێژایی میژوو گۆرانکاریی به سه ردا هاتوو. پێشتر چهند فیلمی میژوویی کوردیم دیبوون که جلویه رگه کانیا ن هی ئیستا بوون.

و لەبەر ئەوەی حەزم دەکرد لە رووی جلوبەرگەووە مۆرکیکی میژووپی پێوە بێت و نەبێت شتیکی دووبارە وەک ئەوەی ئیستا هەیە هەولمدا تایبەتمەندییەکی پێ بێخەشم ئەمەش کارەکی من زۆر زەحمەتتر کرد .

مۆدەریسی کوشتنی ئافرەتان و بوونیان بە قوربانێ دابونەریتە کۆمەڵایەتیەکان بە هۆکاری سەرەکی دانانی ئەم بیروۆکیە دەزانیت و دەلی: هەزارمێرد واتە خانی هەزارمێرد، لەبارەی بیروۆکی فیلمەکش، ئیمە رۆژانە گوێبێستی هەوایی کۆژرانسی ئافرەتان دەبین بە هۆی ئەو کیشەییەو و تەنیا لەبەر ئەوەی پابەندین بە دابونەریتی کۆمەڵایەتی دواکەوتوو و زۆر جار وەکو مەروۆف سەیری ئافرەت ناکرێ کە هەمان مافی پیاوی هەیە.

هەر فیلمێکی بەتایبەتی ئەگەر لەو جۆرە بابەتانە بێت کە (هەزار مێرد) دەرخاتە روو ئامانج و پەيامی تایبەتی هەیە و دەیهوێ بە کۆمەڵگای بگەیهنێت، لەم بارەییەو سەلیم دەلی: ئیمە چیرۆکیک دەگێڕینەو، هەولمان داووە بێ لایەنانه کیشە کە شی بکەینەو، بێنەر دەتوانی خوێندنەوێ خۆی هەبێ، هەزارمێرد هەول دەدا سەرنجی بێنەری بیانی بۆ ولاتیک رابکیشی کە میژوو و کەلتور، جلوبەرگ و موزیکی تایبەت بە خۆی هەیە، تەنانەت هەلسۆکەوتی مەروۆفە کانیسی تایبەت بەخۆیەتی، بەلام ولاتیکە ئیستاشی لە گەلدا بێ لە سەر نەخشە دنیای وەک دەولەتیک بوونی نییە. لە سیناریۆ و دەرھێنانی هەزارمێرد دا هەول دراووە چیرۆکیکی کوردی بە شیوازە ستانداردەکانی سینەمای جیھانی بگێردرێتەو، رەنگە ئەو واکا کە جگە لە بێنەری کورد، بێنەرائی بیانیسی چیرۆکی لێوەرگرن و پەییوەندی لە گەل بەرقەرار بکەن.

لەبارەی شیوازی کارکردن لەم فیلمەدا سەلیم دەلی لە ولاتە پێشکەوتووکاندا لە هەموو بوارە هونەرییەکان لە سینەما را بگرە تا رۆمان و موزیک، وێرایی پاراستنی ئاستی هونەری، حیساب بۆ ئەوە دەکرێ کە بێنەر چیرۆک لە بەرھەمە کە وەرگرێ. چونکە ئەو بێنەرە کە بەو پارەییە کە دەیدا و بەو کاتە کە بۆ بێنەری تەرخانی دەکا، هەزارمێرد هەولێ داووە ئەو رەچاو کردبێ، کە ئەم روانگەییەش بۆ سینەمای کوردی شتیکی نوێیە ئیمە تەنکیدیمان لە سەر سینەمایەک هەیە کە مافی بێنەر دەپاریژی. یانی لە هەموو تەکنیکە کە باوەکانی سینەما کەلک وەردهگرێ بۆ ئەوەی بێنەر رازی بکا. کارەکتەری بەھێز، یانی کەسێک کە زیاتر ئەھلی کردوویە تا قەسە، دیالۆگی کەم و خۆمائی

لە بارە جیاوازی ئەم کارە لە گەل کارەکانی پێشووی دەلی: هەر کارێکی هونەری تایبەتمەندیی خۆی هەیە و ئەوەش وا دەکا کە بەراورد کردنیان سەخت بێ. پێموایە یەکیک لە تایبەتمەندییەکانی هەزارمێرد لەوێدایە کە هەولێ داووە مافی بێنەر بپاریژی.

